

Research Article

ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่
วิบูลย์ จันทรมณี, ภูเบศ พวงแก้ว, ปกรณ์กิตติ ม่วงประสิทธิ์

A Study of the Operational Results of Tiled Vocational Training Course for Male Prisoners: A Case Study of Chiang Mai Central Prison

Wiboon Juntaramanee¹, Phubet Pongkaew², Pakornkit Muangprasit^{3*}

¹ Faculty of Engineering, North-Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand, email: wiboon@northcm.ac.th

² Faculty of Social Sciences and Liberal Arts North-Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand, email: phubetk@hotmail.com

³ Department of Deaf Studies Ratchasuda College Mahidol University, Nakhonpathom, Thailand

*Corresponding author email: p_muangprasit@hotmail.com

Received: January 15, 2020

Revised: July 10, 2020

Accepted: September 18, 2020

Published: December 25, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทัศนคติ ปัจจัยที่มีส่งผล ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางของผู้ต้องขังที่มีต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบด้วยผู้ต้องขัง จำนวน 30 คน ผู้คุม จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลแสดงเป็นค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่าภาพรวมผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้นอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินการโครงการให้ประสบความสำเร็จ คือ นโยบายในการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง ซึ่งมีแนวทางเพื่อสร้างอาชีพให้ผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษ โดยกรมราชทัณฑ์มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำเพื่อสร้างโอกาสของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ การเข้ามามีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาพฤตินิสัย จากสหวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตอิสระและการอยู่ร่วมกับคนในสังคมหลังจากพ้นโทษ สำหรับอุปสรรคในการฝึกอบรมวิชาชีพด้านกฎหมาย หรือระเบียบที่เอื้อต่อการฝึกอบรมด้านอาชีพยังเป็นข้อจำกัดสำหรับผู้ต้องขังเนื่องจากการฝึกอาชีพจำเป็นต้องพัฒนาผู้ต้องขังให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในอาชีพ รวมไปถึงข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ อุปกรณ์ ระยะเวลาในการฝึกอาชีพ สำหรับข้อเสนอแนะในการฝึกอาชีพของผู้ต้องขัง คือ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเข้ามาพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษ การฝึกอบรมอาชีพควรเน้นอาชีพเพื่อการมีงานทำเพื่อให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษจะสามารถดำเนินชีวิตอิสระได้

คำสำคัญ: ทัศนคติ, ผู้ต้องขัง, การฝึกอบรมวิชาชีพช่างปูกระเบื้องพื้น

Abstract

The purpose of this research was to study attitude, affective factors, problems, obstacles and recommendation guidelines of male prisoners towards tiled vocational training course for male prisoners: a case study of Chiang Mai Central Prison. Research sample consisted of 30 male prisoners, 5 jailers, for a total of 35 informants selecting by purposive sampling. The research instruments were a five-rating scale questionnaire and an interviewed recording form. Data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation including content analysis and synthesis.

The results of the research showed that all male prisoners' attitude towards tiled vocational training course were overall at a high level. The important factor for successful project operations was the vocational training policy for male prisoners which had guidelines to build careers for male prisoners after being acquitted. Moreover, Department of Corrections had established a coordination center and promoted to create opportunities for male prisoners to be employed after being acquitted. Additionally, the participation of public and private sectors in the development of vocational skills and behavioral development from professional multidiscipline to prepare for independent living and living with people in society after being acquitted. In terms of the obstacles of the vocational training course in terms of legal, regulations contributing to vocational training were still limited for male prisoners because of the vocational training course was necessary to develop male prisoners to have knowledge, understanding, and vocational skills Including the limitation of area, equipment, and the duration of vocational training. Besides, the recommendation guidelines, there should be the emphasis on the participation of all sectors in the development to prepare the male prisoners for their careers after being acquitted and the vocational training should focus on careers for employment, so that the male prisoners can live freely.

Keywords: Attitude, Inmates, Floor tile technician training

บทนำ

การอยู่รวมกันของมนุษย์ชาติให้เป็นไปอย่างปกติสุขในสังคมย่อมจะต้องมีการวางกฎระเบียบเพื่อให้ทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตาม ผู้ที่มีความประพฤติแตกต่างไปจากกฎระเบียบที่วางไว้หากผู้หนึ่งกระทำความผิดเกิดความไม่ปกติสุข บุคคลนั้นย่อมจะถูกลงโทษตามกฎหมายที่วางไว้ การจำคุกเป็นการลงโทษลักษณะหนึ่งที่ทำให้ผู้ต้องขังถูกตัดขาดจากโลกภายนอกระยะหนึ่ง ผู้ต้องขังเหล่านี้มีเป็นส่วนน้อยที่เป็นผู้ร้ายโดยสันดานแก้ไขไม่ได้ ซึ่ง Khunrang (2013) ได้ศึกษาสาเหตุการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานลักทรัพย์นักโทษเด็ดขาดฝ่ายควบคุมแดน 8 เรือนจำพิเศษกรุงเทพ พบว่านักโทษส่วนใหญ่กระทำความผิดโดยมีสาเหตุเกิดจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจ ถูกบังคับ เช่น ยากจน ไม่มีความรู้ หากมีโอกาสได้รับการอบรมชี้แนะในทางที่ถูกจะสามารถดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีได้ เมื่อพิจารณารูปแบบการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังก่อนการปล่อยตัวในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ Khamkongeat (2016) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา ซึ่งพบว่าเรือนจำและทัณฑสถานใน 3 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสหราชอาณาจักร มีแนวคิดในการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวคือการจัดให้มีการฝึกอบรมด้านอาชีพ เพื่อเป็นการเชื่อมต่อการทำงานและการใช้ชีวิตใหม่ภายนอกเรือนจำ เพื่อให้ได้งานทำที่เหมาะสมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างอยู่รอดปลอดภัยโดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก สำหรับประเทศไทย โดยกรมราชทัณฑ์ได้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังก่อนได้รับการปล่อยตัว จึงมีนโยบายให้เรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้ผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ โดยจัดสรรเงินงบประมาณให้ดำเนินการ ปีละ 2 ครั้ง สำหรับผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกต่อไปไม่เกิน 6 เดือน - 1 ปี การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ต้องขังก่อน

พันโทฯ เป็นการจัดอบรมให้แก่ผู้ต้องขังก่อนที่จะพ้นโทษออกไปสู่สังคมภายนอก รูปแบบการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เป็นการจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้ต้องขังตัดสินใจเลือกวิถีทางการดำเนินชีวิตภายหลังพ้นโทษ

Wangapai (2017) ได้อธิบายถึงบทบาทของกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่ดำเนินการลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายอาญาตามคำพิพากษาของศาล ปัจจุบันการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ยึดถือแนวทางการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้โดยจัดให้มีมาตรการต่าง ๆ ประกอบด้วย (1) การพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง หมายถึง การอบรม และปรับสภาพจิตใจของผู้ต้องขังให้รู้สึกผิด ตระหนักถึงว่าอะไรคือความดี อะไรคือความชั่ว โดยใช้กระบวนการอบรมทางศาสนาจริยธรรม และศีลธรรม และการใช้กระบวนการอบรมทางสังคม (2) การจัดการศึกษาวิชาสามัญแก่ผู้ต้องขัง โดย กรมราชทัณฑ์ ได้ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนเปิดสอนวิชาสามัญในระดับต่าง ๆ ให้แก่ผู้ต้องขัง โดยเมื่อผู้ต้องขังได้รับการศึกษาระดับตามหลักสูตร จะได้รับประกาศนียบัตรเพื่อรับรองคุณวุฒิทางการศึกษาและ (3) การฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญสำหรับการฟื้นฟูแก้ไขจิตใจให้กับผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถเพื่อออกไปประกอบอาชีพได้หลังจากพ้นโทษไปแล้ว เป็นการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดซ้ำเนื่องจากการว่างงานของผู้ต้องขังในส่วนของ การฝึกอบรมวิชาชีพในปัจจุบันพบว่าผู้ต้องขังส่วนมากทำการฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อให้เวลาผ่านไป และเพื่อปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามระเบียบของทางเรือนจำเท่านั้น ส่วนมากไม่คิดที่จะนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมวิชาชีพไปใช้ในการประกอบอาชีพอย่างจริงจัง เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังให้เป็นพลเมืองดีภายหลังพ้นโทษ

จากรายงานของกระทรวงยุติธรรม (Ministry of Justice, 2019) ในปี พ.ศ. 2562 จำนวนผู้ต้องขังในกรมราชทัณฑ์ มีจำนวน 371,138 คน แบ่งเป็นผู้ต้องขังเพศชายจำนวน 323,613 คน และ

เพศหญิง 47,525 คน มีสถิติในการปล่อยตัวในช่วงปี พ.ศ. 2558-2562 เฉลี่ย 138,879 คน ในปี พ.ศ. 2560 มีผู้ต้องขังที่ได้เข้ารับการฝึกวิชาชีพในระบบโรงงาน (Bureau of Rehabilitation, 2017) ประกอบไปด้วย สาขาวิชาช่างไม้ สาขาวิชาช่างปูน สาขาวิชาช่างสี สาขาวิชางานจักสาน สาขาวิชางานประดิษฐ์ และสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 40,706 คน เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการผลิตคนดี ซึ่ง Ministry of Justice (2013) มุ่งเน้นการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีโอกาสได้เข้าถึงงาน และอาชีพภายหลังพ้นโทษ โดยข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่กรมราชทัณฑ์ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษคือการเข้าถึงแหล่งงาน และแหล่งทุน เนื่องจากการยอมรับของสังคม กรมราชทัณฑ์จึงสร้างแบรนด์สัญลักษณ์ขึ้นมาโดยใช้ชื่อ “ผลิตผลคนดี” เพื่อรับรองผลิตภัณฑ์ของกรมราชทัณฑ์ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นคนดี สามารถกลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นการสร้างอาชีพ สร้างโอกาส สร้างการยอมรับจากครอบครัว ชุมชน และสังคม

จากรายงานของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (Kasikom Research Center, 2015) ที่ศึกษาเรื่องธุรกิจก่อสร้างปรับกลยุทธ์รุกและรับฝ่าเศรษฐกิจครั้งปีหลัง 59 พบว่า การเติบโตของภาคอสังหาริมทรัพย์มีการเติบโตขึ้นเนื่องจากมีปัจจัยบวกจากมาตรการของภาครัฐที่ออกมาสนับสนุน เช่น มาตรการลดหย่อนค่าธรรมเนียมการโอน-ค่าจดจำนอง มาตรการลดหย่อนภาษีจากการซื้อบ้านหลังแรกราคาไม่เกิน 3 ล้านบาท จึงทำให้เกิดการจ้างงานในตลาดภาคอสังหาริมทรัพย์ และในภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่มีสัดส่วนของตลาดที่เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 ส่วนใหญ่ หรือประมาณ ร้อยละ 70 สนใจบ้านเดี่ยวอีกร้อยละ 21 สนใจคอนโดมิเนียม และอีกร้อยละ 9 สนใจทาวน์โฮม จึงทำให้เกิดความต้องการแรงงานสำหรับอุตสาหกรรมก่อสร้างในอัตราที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ Smiti (2014) อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ที่ได้ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2558 ว่าในปัจจุบันช่างฝีมือ โดยเฉพาะช่างปูกระเบื้องเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน เนื่องจากกลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และหากมีทักษะความสามารถดีก็จะสามารถต่อรองและมีรายได้ที่สูงขึ้น ตั้งเป้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป จะเพิ่มช่างฝีมืออีกจำนวน 3,000 คน โดยจะขยายไป

ยังกลุ่มทหารใกล้ปลดประจำการและผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ เพื่อให้มีอาชีพและรายได้

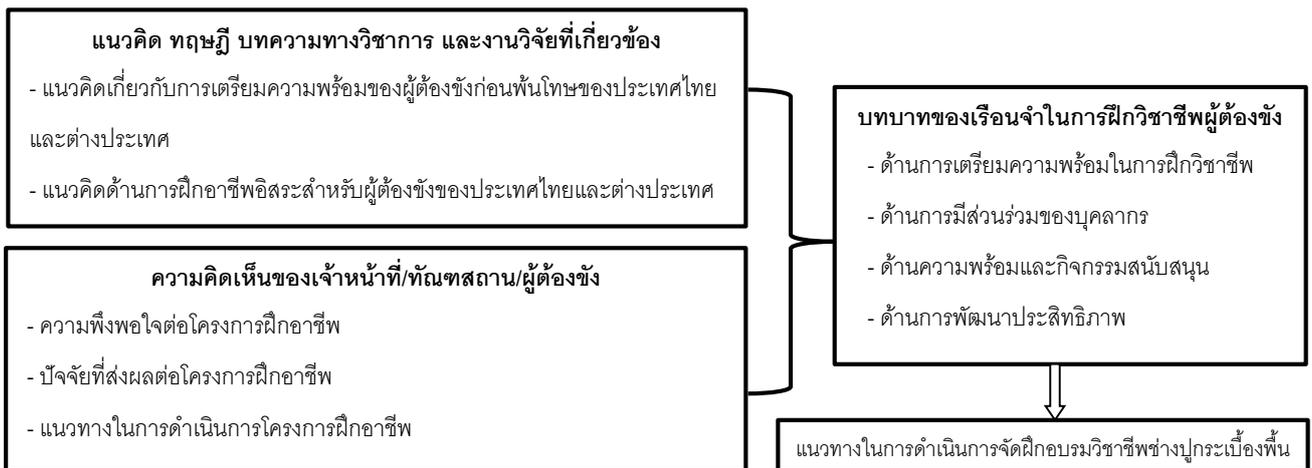
มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องให้บริการวิชาการแก่สังคม ชุมชน จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพในชนบท ชุมชน สังคม โดยสนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อการมีงานทำของผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษ ซึ่งเป็นไปตามความต้องการแรงงานในภาคอุตสาหกรรม การก่อสร้างของประเทศไทยโดยเฉพาะในเขตภาคเหนือและจังหวัดเชียงใหม่และสอดคล้องกับพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ในการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง คือกิจกรรมที่มีความสำคัญสำหรับการฟื้นฟูแก้ไขจิตใจให้กับผู้ต้องขัง ทำให้ผู้ต้องขังมีความรู้ความสามารถเพื่อออกไปประกอบอาชีพได้หลังจากพ้นโทษ โดยหลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขังดังกล่าวได้รับความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือตอนบนและประกอบกับเรือนจำกลางเชียงใหม่อยู่เขตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยเป็นบุคลากรที่สังกัดมหาวิทยาลัยดังกล่าว จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาบทบาทของเรือนจำในการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังจึงนับว่ามีความสำคัญในการที่จะนำผลของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ

จัดฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ต้องขัง เพื่อให้การฝึกอบรมวิชาชีพบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ เป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของเรือนจำต่อการฝึกอบรมวิชาชีพผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่ ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 30 คนเท่านั้นที่ลงฝึกอบรมอาชีพการปลูกกระเบื้อง และในการวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการศึกษารวบรวมข้อมูลจากผู้ต้องขังเหลือโทษจำคุกไม่เกิน 1-2 ปี ซึ่งใกล้จะพ้นโทษออกไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างยั่งยืนตลอดไป ในบทความนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research framework)

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาในประเด็นดังนี้ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลการฝึกอบรมอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพในส่วนด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลคือผู้ต้องขังชายที่เหลือโทษจำคุกไม่เกิน 1-2 ปี ในเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้นภายในเรือนจำ จำนวน 30 คน ในปี พ.ศ. 2562

ขั้นที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ ผู้คุมของเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่ดูแลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังจำนวน 5 คน เพื่อศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ ด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบถามจากผู้ต้องขัง โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened questionnaires) จากผู้ต้องขัง 30 คน และการสัมภาษณ์จากผู้คุมของเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่ดูแลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังจำนวน 5 คน โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และ

แนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเพื่อศึกษาในประเด็นทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพช่างปรุงกระเบื้องพื้นในด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ และแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลการฝึกอบรมอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 3 ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพในส่วนด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง

2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาในประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปรุงกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาในประเด็นดังนี้ คือ ด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง

การแปลผลคะแนน

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ Sirsa-Ard (2006) คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ตารางที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย (Research data collection)

คำถามวิจัย	วัตถุประสงค์การวิจัย	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	เครื่องมือ/วิธีการที่ใช้ในแต่ละขั้นตอน	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
1. ทศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร	1. เพื่อศึกษาทศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่	การสอบถาม	แบบสอบถาม	ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้ภายในเรือนจำจำนวน 30 คน	- วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา - ค่าความถี่ - ค่าร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ปัจจัยที่มีผลต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่มีอะไรบ้าง	2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่	การสัมภาษณ์	แบบบันทึกการสัมภาษณ์	ผู้คุมของเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่ดูแลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังจำนวน 5 คน	วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา
3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร	3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่	- การสอบถาม - การสัมภาษณ์	- แบบสอบถาม - แบบบันทึกการสัมภาษณ์	- ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกมะเบือ่งพื้ภายในเรือนจำจำนวน 30 คน - ผู้คุมของเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่ดูแลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังจำนวน 5 คน	วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ทศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ จากการสอบถามผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ (A study of the operational results of tiled vocational training course for male prisoners: A case study of Chiang Mai Central Prison)

ทัศนคติของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร	4.580	0.87	มากที่สุด
2. ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน	3.619	0.69	มาก
3. ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพในการฝึกอาชีพการปลูกกระเบื้องพื้นของผู้ต้องขัง	3.606	0.73	มาก
4. ด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ	3.113	0.76	ปานกลาง
ภาพรวมเฉลี่ย $\mu=$	3.729	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าในภาพรวมผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อโครงการอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.729$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.580$) ซึ่งประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ผู้คุมฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การแนะนำและการให้คำปรึกษา การดูแลเอาใจใส่ การเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังในการแสดงความคิดเห็น ความไว้วางใจและการยอมรับของผู้ต้องขังที่เข้าฝึกอบรม รองลงมาคือ ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.619$) ซึ่งประกอบไปด้วยความต่อเนื่องในการเข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้นของผู้ต้องขัง การสนับสนุนทรัพยากรในการฝึกอบรมวิชาชีพการ

ปลูกกระเบื้องพื้น การสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรและผู้ต้องขังในการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น และการส่งเสริมความก้าวหน้าในการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพในการฝึกอาชีพการปลูกกระเบื้องพื้นของผู้ต้องขัง ($\mu=3.606$) ประกอบไปด้วยการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลผลิตของผู้ต้องขัง การได้รับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากรจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และการเตรียมความพร้อมหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษ สำหรับด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ($\mu=3.113$) ประกอบไปด้วยการประชาสัมพันธ์โครงการให้กับผู้ต้องขัง การสำรวจความต้องการของผู้ต้องขัง การจัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม และการเตรียมเอกสารตำรา วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมการปลูกกระเบื้อง ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อโครงการ อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่เป็นผลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้คุมของเรือนจำจังหวัดเชียงใหม่ที่ดูแลโครงการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ต้องขังจำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) และจากการสอบถามผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน ในประเด็นดังนี้ คือ ด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา สามารถสรุปผลได้รายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อโครงการ อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ (Summary of factors affecting the project obstacles and recommendations for floor tile training professionals: A case study of Chiang Mai Central Prison)

รายการ	ปัจจัยที่มีผลต่อโครงการ	อุปสรรคในการฝึกอบรม	ข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรม
1. ด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกอาชีพ	<p>1. มีการพัฒนาระบบการคัดกรองความสามารถด้านอาชีพของผู้ต้องขังให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรวิชาชีพเพื่อความสามารถในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ต้องขังเพื่อนำไปสู่การมีงานทำหลังพ้นโทษ</p> <p>2. มีการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้ต้องขังในด้านจิตสำนึกในการทำงาน การประกอบอาชีพ จิตสำนึกที่ดีในการดำรงชีวิตหลังพ้นโทษ โดยจัดกิจกรรมที่มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง</p> <p>3. มีการสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างผู้คุมกับผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดความไว้วางใจในการทำงานและการฝึกอาชีพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด</p>	<p>1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอาชีพยังไม่เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการ บริษัทหรือห้างร้านที่มีความประสงค์จะร่วมรับผู้ต้องขังไปทำงานให้เกิดทักษะตามวิชาชีพที่อบรม เนื่องจากกฎหมายยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสามารถไปอยู่ประจำยังสถานที่ทำงาน และการออกไป ปฏิบัติงานนอกเรือนจำนั้นจะต้องมีผู้คุมติดตาม ดูแล และจะต้องกลับเรือนจำภายใน 24 ชั่วโมง ซึ่งบางหน่วยงานที่มีความประสงค์ในการจ้างงานตามวิชาชีพของผู้ต้องขังไม่สามารถเดินทางไปกลับได้ตามที่กฎหมายกำหนด</p> <p>2. ข้อจำกัดด้านวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ในการจัดฝึกอบรมอาชีพช่างปูกระเบื้องพื้นของผู้ต้องขังในเรือนจำ เนื่องจากเรือนจำไม่สามารถจัดหาได้ครบตามความต้องการและเพียงพอกับจำนวนของผู้ต้องขัง และสถานที่ที่มีพื้นที่จำกัดในการฝึกทักษะปูกระเบื้องพื้น</p>	<p>1. ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่เหมาะสมในการคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อเข้าร่วมรับการฝึกอบรม</p> <p>2. ควรมีการกำหนดจำนวนผู้เข้าอบรมให้มีความเหมาะสมในแต่ละหลักสูตรและมีความสอดคล้องกับปัจจัยด้านพื้นที่ต่อจำนวนผู้เข้าอบรมซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการฝึกอบรมวิชาชีพช่างปูกระเบื้องพื้นให้กับผู้ต้องขัง</p> <p>3. ควรมีการกำหนดหลักสูตรสำหรับการอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังซึ่งควรเป็นวิชาชีพที่ตลาดแรงงานมีความต้องการรองรับการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ</p> <p>4. ควรจัดหลักสูตรการอบรมวิชาชีพที่ได้รับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานและมาตรฐานอาชีพจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>5. ควรปรับเปลี่ยนเวลาการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังภายในเรือนจำกับเวลาของวิทยากรให้สัมพันธ์กันเนื่องจากเวลาในการทำกิจวัตรประจำวันภายในเรือนจำของผู้ต้องขังจะมีความเร่งรีบมากกว่าเวลาปกติของสังคมภายนอก</p>
2. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร	<p>1. มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมอาชีพ รวมไปถึงครอบครัวของผู้ต้องขัง เพื่อสร้างความเข้าใจในของทุกคนที่เกี่ยวข้องในด้านการปรับตัวในการใช้ชีวิตของผู้ต้องขังระหว่างรับโทษ และเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ</p>	<p>1. การจัดอบรมอาชีพช่างปูกระเบื้องพื้นสำหรับผู้ต้องขัง ขาดบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการฝึกอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ เนื่องจากงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัดในการดำเนินโครงการ</p> <p>2. ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้ประกอบการ องค์กร ภาครัฐและเอกชน บริษัท ห้างร้าน เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>1. ควรให้มีการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ควรได้รับการมีส่วนร่วมจากครอบครัวของผู้ต้องขังให้เข้ามามีปัญหาเพื่อร่วมปรับเปลี่ยนแนวคิดและพฤติกรรม เพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตและประกอบวิชาชีพหลังจากพ้นโทษ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขังในทุกขั้นตอน</p> <p>2. ควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ผู้ต้องขัง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการร่วมพัฒนาหลักสูตร วิธีการดำเนินการ และการประเมินผล เพื่อเสริมสร้างมาตรฐานวิชาชีพสำหรับผู้ต้องขัง เพื่อนำไปสู่การรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงาน</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ปัจจัยที่มีผลต่อโครงการ	อุปสรรคในการฝึกอบรม	ข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรม
<p>2. ด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากร (ต่อ)</p>	<p>2. มีการสร้างทัศนคติที่ดีต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและตัวผู้ต้องขังซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ ในการฝึกอบรมเพื่อนำไปสู่การทำงานของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ</p> <p>3. มีการเข้ามามีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการ บริษัท ห้างร้าน ในการฝึกอบรมพร้อมไปถึงการให้โอกาสในการทำงานของผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษ</p>		<p>3. ควรเปิดโอกาสให้กรมแรงงาน กรมการจัดหางาน เข้ามาแนะแนวอาชีพ และสาธิตอาชีพอิสระ ให้แก่ผู้ต้องขังโดยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพียงในการดำรงชีพหลังพ้นโทษ</p> <p>4. ควรเปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชน ผู้ประกอบการ เจ้าของธุรกิจ บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ได้เข้ามาพบปะกับผู้ต้องขัง รับสมัครผู้ต้องขังที่ผ่านการฝึกอบรมวิชาชีพในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสในการมีงานทำมากยิ่งขึ้น</p>
<p>3. ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน</p>	<p>1. มีนโยบายในการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ เป็นนโยบายที่ให้การสนับสนุน งบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมไปถึงการจัดหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในอาชีพที่เรียนจำได้จัดขึ้น</p> <p>2. มีการจัดให้มีศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำ (Center for Assistance to Reintegration and Employment; CARE) ตามนโยบายกรมราชทัณฑ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมภาวะการมีงานทำของผู้ต้องขัง ประสานงานเครือข่ายในการให้ความช่วยเหลือและส่งต่อข้อมูลผู้พ้นโทษไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือจัดเตรียมข้อมูลความต้องการมีงานทำของผู้ที่ใกล้พ้นโทษ และจัดเตรียมข้อมูลของผู้ประกอบการในตำแหน่งงานว่างและมีความประสงค์จะจ้างงานผู้พ้นโทษ</p>	<p>1. อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการอบรมวิชาชีพช่างปฏักเบี่ยงพื้นสำหรับผู้ต้องขังมีสภาพทรุดโทรมและไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เข้าอบรม</p> <p>2. การประชาสัมพันธ์ผู้ต้องขังไม่ทราบล่วงหน้า ทำให้ผู้ที่มีความสนใจในวิชาชีพช่างปฏักเบี่ยงพื้นขาดโอกาส สถานที่ฝึกอบรมมีพื้นที่ไม่เพียงพอคับแคบ ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีช่วงเวลากำกัด</p>	<p>ควรได้รับการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเข้ามาให้ความรู้ การจัดกิจกรรม ด้านการศึกษาสายสามัญ การฝึกอาชีพ ความรู้ด้านศาสนาโดยมุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่น ปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ต้องขังเพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตหลังจากได้รับการพ้นโทษ</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	ปัจจัยที่มีผลต่อโครงการ	อุปสรรคในการฝึกอบรม	ข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรม
4. ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพโครงการอบรมฝึกอาชีพผู้ต้องขัง	มีการสร้างสิ่งจูงใจให้กับผู้ต้องขังในการฝึกอบรมอาชีพโดยจัดให้มีรางวัลเงินปันผลซึ่งเป็นผลที่ได้จากการฝึกอาชีพของผู้ต้องขัง การพัฒนาหลักสูตรอบรมอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ	1. เจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ควบคุมการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขังมีจำนวนจำกัดจึงไม่สามารถดูแลเอาใจใส่รวมถึงการให้ช่วยเหลือและคำแนะนำได้อย่างทั่วถึง 2. การติดต่อประสานงานหรือการปรึกษาหารือเพื่อช่วยเหลือระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ต้องขังที่เข้าอบรมอาชีพทำได้ลำบาก	1. ผู้คุมควรสร้างความเป็นกันเองกับผู้ต้องขัง ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังด้วยความสุภาพ 2. เรือนจำควรคัดสรรเจ้าหน้าที่ที่มีสมรรถภาพ และมีความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพที่ดูแล และ 3. ควรมีความเข้าใจในวัฒนธรรม วิถีชีวิต ภาษาและวัฒนธรรมของผู้ต้องขัง 4. ควรมีการจัดสรรวิทยากรที่มีความรู้และเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมและเป็นที่ยอมรับ ในการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม การศึกษาสายสามัญ การฝึกวิชาชีพ 5. ควรมีกระบวนการในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน บริษัท ห้างร้าน ผู้ประกอบการ ครอบครัวยุติธรรม ในการรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษโดยเปิดโอกาสในการเข้าไปทำงานและร่วมประเมินผลการทำงาน เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาโครงการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขังในรุ่นต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. ทักษะคิดของผู้ต้องขังต่อโครงการฝึกอบรมวิชาชีพการปลูกกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ จากการสอบถามผู้ต้องขังที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 30 คน พบว่าในภาพรวมผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อโครงการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ต้องขังมีทัศนคติต่อด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการที่ผู้ต้องขังให้ความไว้วางใจและให้ความยอมรับในตัวของผู้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาและแนะนำด้านวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้แสดงความคิดเห็นต่อการฝึกวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านความพร้อมและกิจกรรมสนับสนุน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเกิดจากการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้เข้ารับการฝึกวิชาชีพด้วยการสร้างกระบวนการในการพัฒนาทักษะ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในด้าน

งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกวิชาชีพรวมถึงการสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้มีโอกาสในการแข่งขันทักษะวิชาชีพ สำหรับด้านการพัฒนาประสิทธิภาพในการฝึกอาชีพผู้ต้องขัง เกิดจากกระบวนการในการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษของเรือนจำ ซึ่งประกอบไปด้วย การสนับสนุนการจ้างงานหลังจากพ้นโทษ การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เพื่อหารายได้ของผู้ต้องขัง และการจัดโครงการอบรมเพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมด้านอาชีพของผู้ต้องขังที่พ้นโทษ และสำหรับด้านการเตรียมความพร้อมในการฝึกวิชาชีพ ซึ่งเกิดจากการเตรียมความพร้อมในการจัดโครงการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังของเรือนจำโดยจัดให้มีการสำรวจความต้องการวิชาชีพของผู้ต้องขัง การประชาสัมพันธ์โครงการ การจัดกลุ่มความสนใจของผู้ต้องขังในการฝึกอาชีพและการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอาชีพ สอดคล้องกับ Ninarun et al. (2017) ที่วิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขัง โดยความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรมและ

บริษัท เทเลอินโฟ มีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่พบว่าโครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังได้สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ต้องขังที่ได้รับโอกาสฝึกอาชีพ เนื่องจากได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้โอกาสในการทำงานของผู้ต้องขัง และองค์กรเอกชนดังกล่าวก็ได้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการลาออกของพนักงานและ ตรงตามพันธกิจขององค์กรที่ว่าด้วยเรื่องการทำประโยชน์เพื่อสังคม และสอดคล้องกับ Rittirong et al. (2016) ที่ศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ในเรือนจำชั่วคราว เขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าผู้ต้องขังมีความพึงพอใจในโครงการฝึกอาชีพในประเด็นของผลตอบแทนจากการทำงานโดยได้รับเป็นเงินปันผลต่อเดือน ซึ่งเกิดจากการต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลาย เกิดจากฝีมือของผู้ต้องขังในโครงการฝึกอาชีพ โดยผลิตภัณฑ์จะถูกจำหน่ายให้กับผู้ที่มีความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมเรือนจำ รวมถึงญาติของผู้ต้องขัง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ หากมีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ดี การให้ความร่วมมือจากภาคเอกชนในการเปิดโอกาสให้กับผู้ต้องขังได้มีโอกาสได้ออกไปฝึกอาชีพเพื่อต่อยอดจากโครงการฝึกอบรมภายในของเรือนจำ จะเป็นการสร้างคุณค่าในตัวเองให้กับผู้ต้องขังและสร้างการยอมรับของสังคมโดยเฉพาะการทำงานและอาชีพของผู้ต้องขัง สอดคล้องกับ Maslow (1970) ที่กล่าวถึง ลำดับความต้องการพื้นฐานของบุคคล แบ่งออกเป็น 5 ชั้น ประกอบด้วย ชั้นที่ 1 ลำดับความต้องการทางกายภาพ ซึ่งหากความต้องการขั้นพื้นฐานดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองมนุษย์ก็ไม่สามารถทำงานอื่นได้ ชั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย เป็นลำดับขั้นที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองจากขั้นที่ 1 เพียงพอแล้ว บุคคลก็จะมีความต้องการเพิ่มขึ้นในด้านความมั่นคงและปลอดภัยประกอบด้วย ความปลอดภัยส่วนบุคคล ความปลอดภัยทางการเงิน ความปลอดภัยต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ ชั้นที่ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ บุคคลทุกคนมีความต้องการที่จะได้รับความรัก ความรู้สึกที่จะถูกยอมรับจากกลุ่มของสังคมในระดับต่าง ๆ ชั้นที่ 4 ความต้องการการเคารพนับถือ บุคคลทุกคนเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นที่ 1-3 เป็นความต้องการภายในของตนแล้ว จะมีความต้องการที่จะได้รับการนับถือ

เคารพให้เกียรติจากบุคคลอื่น และขั้นที่ 5 ความต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต เป็นความต้องการที่มีมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการสูงสุดของบุคคลนั้น จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับที่ 1-4 อย่างเต็มที่แล้ว โดยเห็นได้ว่าหากผู้ต้องขังได้มีอาชีพหลังจากพ้นโทษแล้ว และได้รับการยอมรับจากครอบครัว ชุมชนและสังคม จะเป็นผลให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้หลังจากพ้นโทษซึ่งจะเป็นผลให้ผู้ต้องขังจะไม่กระทำความผิดซ้ำและกลับมาถูกคุมขังอีก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่สำคัญคือนโยบายการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขัง โดยมีแนวทางเพื่อสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษ โดยกรมราชทัณฑ์ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการมีงานทำประจำเรือนจำเพื่อสร้างโอกาสในการทำงานและช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ การเข้ามามีส่วนร่วมของภาครัฐและเอกชนในการพัฒนาทักษะอาชีพ รวมไปถึงการพัฒนาพฤตินิสัยจากสหวิชาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตอิสระและการอยู่ร่วมกับคนในสังคมหลังจากพ้นโทษ สอดคล้องกับ Chimwat (2011) ที่ศึกษาบทบาทของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง: กรณีศึกษา เรือนจำกลางยะลา พบว่าความพร้อมของเรือนจำที่มีต่อการฝึกอบรมอาชีพ รวมไปถึงอาชีพก่อนต้องโทษของผู้ต้องขังมีผลต่อประสิทธิภาพในการฝึกอบรมอาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำ และสอดคล้องกับ Rittirong et al. (2016) ที่ศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ในเรือนจำชั่วคราว เขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี พบว่านโยบายการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์เป็นนโยบายที่สามารถนำไปพัฒนาผู้ต้องขังได้จริงและสามารถต่อยอดให้เกิดผลิตภัณฑ์และอาชีพของผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษ

3. อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางในการฝึกอบรมวิชาชีพการปูกระเบื้องพื้น: กรณีศึกษาเรือนจำกลางจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านอุปสรรคยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย ซึ่งเรือนจำมีโครงการรองรับการฝึกอาชีพสำหรับผู้ต้องขังใกล้พ้นโทษร่วมกับสถานประกอบการ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดจ่ายออกทำงานนอกเรือนจำประเภทความสามารถหรือทักษะพิเศษ พ.ศ. 2561 ที่ผู้ต้องขัง

ที่เป็นนักโทษเด็ดขาดที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่นอกเรือนจำจะต้องกลับเข้ามารายงานตัวก่อนเวลา 19.00 น. ในวันเดียวกัน ซึ่งสถานประกอบการบางแห่งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากเรือนจำ จึงเป็นข้อจำกัดในการฝึกวิชาชีพ เนื่องจากการฝึกอาชีพจำเป็นจะต้องพัฒนาผู้ต้องขังให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในอาชีพ แต่ข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ อุปกรณ์ ระยะเวลาในการฝึกอาชีพ และระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการรับ จ่ายเงินฝากของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้ผู้ต้องขังจะมีเงินฝากในบัญชีรับฝากได้ไม่เกิน 9,000 บาท และการเบิกจ่ายจะได้ไม่เกิน 300 บาทต่อวัน เป็นอุปสรรคในการฝึกอาชีพ เนื่องจากสถานประกอบการที่ผู้ต้องขังออกไปฝึกวิชาชีพจัดให้มีการจ่ายค่าตอบแทนให้เป็นรายวันตามอัตราค่าแรงขั้นต่ำในอัตรา 325 บาท รวมไปถึงระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วย เงินผลประโยชน์ได้จากการฝึกวิชาชีพและการใช้แรงงานผู้ต้องขัง พ.ศ. 2548 ที่ว่าด้วยการจัดสรรเงินที่เป็นผลประโยชน์ได้ในการฝึกวิชาชีพและการใช้แรงงานของผู้ต้องขัง โดยให้จัดสรรเงินดังกล่าวให้กับผู้ต้องขังในสัดส่วน 6 ใน 10 ส่วนจากเงินรายได้ที่พึงได้รับมา สอดคล้องกับ Rittirong et al. (2016) ได้ศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำชั่วคราวเขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี พบว่าโครงการฝึกอาชีพของผู้ต้องขังมีข้อจำกัดคือระเบียบและข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ไม่สามารถนำมาใช้พัฒนาผู้ต้องขังได้เต็มประสิทธิภาพเนื่องจากมีข้อจำกัด และสอดคล้องกับ Pudtha (n.d.) ที่ให้ทรรศนะในเรื่องการฝึกทักษะวิชาชีพและการจ้างงานผู้ต้องขังว่า พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ยังเป็นข้อจำกัดในการฝึกอาชีพ ซึ่งประกอบด้วย การพิจารณาอนุญาตให้ผู้ต้องขังออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือการรับการศึกษาออกเรือนจำ ผู้ต้องขังไม่มีสิทธิได้ค่าจ้างจากการทำงานที่ได้ทำ จะได้เพียงแค่เงินรางวัลตอบแทนซึ่งเรียกว่ารางวัลปันผลผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับ Ministry of Labor (2019) ที่ศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษและความต้องการจ้างงานของนายจ้างกรณีศึกษา: เรือนจำกลางลำปาง พบว่านายจ้างร้อยละ 87.20 จากจำนวนสถานประกอบการ 82 แห่ง ไม่ประสงค์จะจ้างแรงงานผู้พ้นโทษ เนื่องจากไม่มี

มาตรการดึงดูดในการส่งเสริมการจ้างงานของนายจ้างซึ่งมีความเสี่ยงในการรับผู้ต้องขังเข้าทำงาน

สำหรับข้อเสนอแนะในการฝึกอบรมอาชีพสำหรับผู้ต้องขังจะเห็นว่าควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการเข้ามาพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพหลังจากผู้ต้องขังพ้นโทษ การฝึกอบรมอาชีพควรเน้นอาชีพเพื่อการมีงานทำเพื่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษจะสามารถดำเนินชีวิตอิสระได้ และควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านอื่น ๆ ควบคู่การฝึกอบรมอาชีพ เช่น พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ต้องขัง โดยกระบวนการมีส่วนร่วม เรือนจำควรพัฒนาหลักสูตรการอบรมอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และควรพัฒนาหลักสูตรอบรมวิชาชีพให้มีมาตรฐานตามที่กรมพัฒนาฝีมือแรงงานกำหนด เมื่อผู้ต้องขังผ่านการอบรมวิชาชีพ สามารถนำไปขอขึ้นทะเบียนมาตรฐานฝีมือแรงงานได้ สอดคล้องกับ Ninarun et al. (2017) ที่วิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และบริษัท เทเลอินโฟมีเดีย จำกัด (มหาชน) ที่พบว่าการจัดฝึกอบรมและการสร้างอาชีพให้กับผู้ต้องขังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดทักษะความรู้ ประสบการณ์ มีแนวทางในการประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายหลังพ้นโทษได้ และสอดคล้องกับ Pudtha (n.d.) ที่ให้ทรรศนะในเรื่องการฝึกทักษะวิชาชีพและการจ้างงานผู้ต้องขังว่า การทำความเข้าใจของผู้ต้องขังเกิดจากสังคมไม่ให้การยอมรับหลังจากพ้นโทษ นำไปสู่การไม่มีงานทำ ไม่มีการจ้างงาน จึงกลับไปทาคความผิดซ้ำ การฝึกวิชาชีพจึงเป็นหนึ่งในภารกิจของกรมราชทัณฑ์มุ่งเน้นให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ฝึกวิชาชีพให้ผู้ต้องขังเพื่อให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัวสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ภายหลังพ้นโทษ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการลงนามบันทึกข้อตกลงด้านการอาชีพเพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ต้องขัง และสอดคล้องกับ Ministry of Labor (2019) ที่ศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษและความต้องการจ้างงานของนายจ้าง กรณีศึกษา: เรือนจำกลางลำปาง ซึ่งพบว่าความต้องการของผู้ต้องขังก่อนพ้นโทษ คือ ฝึกวิชาชีพช่างไฟฟ้า และ

ต้องการให้ภาครัฐช่วยเหลือในด้านการมีงานทำภายหลังพ้นโทษ สำหรับนายจ้างต้องการให้โอกาสผู้ต้องขังที่จะพ้นโทษ โดยการกลับตัวเป็นคนดี และมีความต้องการรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษเข้าทำงาน และอยากให้ภาครัฐมีมาตรการในการลดหย่อนภาษีให้กับนายจ้างสำหรับการจ้างผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

ผลจากการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการฝึกอบรมวิชาชีพของผู้ต้องขังในเรือนจำจะเน้นไปสู่การเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังที่ใกล้พ้นโทษ โดยมุ่งไปสู่การปรับพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง การเตรียมอาชีพเพื่อการมีงานทำหลังจากพ้นโทษ และที่สำคัญคือการสร้างความยอมรับของครอบครัว ชุมชน และสังคมที่มีต่อผู้ต้องขังที่พ้นโทษ มีความแตกต่างกับการฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับบุคคลทั่วไปที่มักจะมุ่งเน้นไปสู่การมีอาชีพเพื่อการมีงานทำเพียงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Jintakasukam et al. (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังมี 5 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคมและชุมชน ปัจจัยด้านความต้องการและยอมรับ ปัจจัยด้านสภาพปัญหาทางอบายมุข และปัจจัยด้านกายภาพ

References

Bureau of Rehabilitation. (2017) *Training statistics for inmates in factory systems (สถิติการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังในระบบโรงงาน)*, Available: http://br.correct.go.th/br_wp/?p=1516 [14 November 2019] (in Thai)

Chimwat, S. (2011) *The role of prisons in occupational training for interns: A case study of the Central Prison in Yala Province (บทบาทของเรือนจำในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง: กรณีศึกษาเรือนจำกลางยะลา)*, Master's thesis, National Institute of Development Administration. (in Thai)

Jintakasukam, D., et al. (2017) *The factor affected to the repeated mistake of case narcotic prisoner in Mahasarakham Province Prison, (ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม)*, Master's thesis, Mahasarakham Rajabhat University. (in Thai)

Kasikorn Research Center. (2015) *The construction business adjusted its strategies to overcome and overcome the second half of the year 2016 (ธุรกิจก่อสร้างปรับกลยุทธ์และรับฝ่าเศรษฐกิจครึ่งปีหลัง 59)*, Available: <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/ConstructionMaterialStrategy.pdf/> [14 November 2019] (in Thai)

Khamkomgeat, K. (2016) *Guideline for the development program to pre-release program of prisoners in soft prison (แนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของผู้ต้องขังในเรือนจำโครงสร้างเบา)*, Master's thesis, Thammasat University. (in Thai)

Khunrung, T. (2013) *Cause of recidivism of the property – crime: A case study of inmate in faction controls 8 lands, Bangkok Remand Prison (สาเหตุการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานลักทรัพย์นักโทษเด็กขาดฝ่ายควบคุมแดน 8 เรือนจำพิเศษกรุงเทพ)*, Master's thesis, Krirk University. (in Thai)

Maslow, A. H. (1970) *Motivation and personality*, New York: Harper & Row.

Ministry of Justice. (2013) *Return good people to society project (โครงการคืนคนดีสู่สังคม)*, Available: <https://www.moj.go.th/view/14892/> [14 November 2019] (in Thai)

Ministry of Justice. (2019) *Recidivism statistics database (ฐานข้อมูลผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ)*, Available: <http://www.correct.go.th/recstats/> [14 November 2019] (in Thai)

Ministry of Labor. (2019) *Personality and occupational skills of those close to penalty and employment needs of the employers case study: Lampang Central Prison (บุคลิกภาพและทักษะทางอาชีพของผู้ใกล้พ้นโทษและความต้องการจ้างงานของนายจ้างกรณีศึกษา: เรือนจำกลางลำปาง)*, Available: https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/nlmi-lp_th/6e598e6efea0fb608c0250398720d3f4.pdf [14 November 2019] (in Thai)

Ninarun, P., et al. (2017) Analyzing social construction of meanings, patterns, strategies, problems, and how to manage the problems of the project of skill development and career promotion for inmates (การวิเคราะห์โครงการพัฒนาฝีมือแรงงานและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ต้องขังโดยความร่วมมือระหว่างกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม และบริษัท เทเลอินโฟมีเดีย จำกัด (มหาชน)), *Veridian E-Journal*, vol. 7, no. 1, pp. 672-683, Available: <https://www.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/27387> [14 November 2019] (in Thai)

Pudtha. (n.d.) *Vocational skills training and employment for inmates (การฝึกทักษะวิชาชีพและการจ้างงานผู้ต้องขัง)*, Available: https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2168&filename=index [14 November 2019] (in Thai)

Rittirong, P., et al. (2016) *Perception of vocational training inmates project in Kaokling temporary prison (การศึกษาโครงการฝึกวิชาชีพของผู้ต้องขัง ในเรือนจำชั่วคราว เขากลิ้ง จังหวัดเพชรบุรี)*, Proceeding of PSU Trang National Conference on Research across Disciplines 2016, pp. 209-217, Trang, Thailand. (in Thai)

Smiti, P. (2014) *The construction industry lacks ten thousand tile workers. (อุตสาหกรรมก่อสร้างขาดแคลนช่างปูกระเบื้อง 1 หมื่นคน)*, Available: <https://mgronline.com/qol/detail/9580000035161> [14 November 2019] (in Thai)

Sirsa-Ard, B. (2006) *The initial research (การวิจัยเบื้องต้น)*, 9th edition, Bangkok: Suveriyasan. (in Thai)

Wangapai, T. (2017) *Pre-release service of Bangkok remand prison for inmates with recidivism risk (การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย สำหรับผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มกระทำผิดซ้ำของเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร)*, Master's thesis, Rangsit University. (in Thai)